

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЈЕВРОПУ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА.

У предпрошлом броју донијели смо позив на купљење „Српске Књижевне Задруге“, коју су скоро угледнији књижевници у Биограду замислили и већ остварили.

Управа задругина управила је овај позив свему српском народу, и здрави народни правац, који се огледа у позиву, даје нам јамства, да ће ова задруга окупити у своје коло Србе из свих српских крајева и да ће се моћи назвати с правом у потпуном смислу „српском“.

Сврха је њена, да издаје систематски и критично књижевни рад старијих и савременијих српских писаца, тако да ће низ година сваком задругару донијети „читаву домаћу књижицу, у којој ће мало по мало угледати свијета: сви знатнији списи досадашње српске књижевности; збирке растуренијих радова савременијих књижевника; одабрани нови послови и преводи и прераде лијепијих књижевности словенских и туђијих; научна дјела о прошлости и садашњости нашег народа, о појавама, о најзанимљивијим странама народних и друштвених наука“.

На ово подухеће „Задруга“ се окупља јер је „потреба неопходна да се у једно приберу како времена, старо и ново, тако и пријатељи српске књиге и српске ријечи с истока и са запада, са сјевера и с југа. Потреба је с једне стране да се свакоме на домак стави оно што је досад добро израдила српска књижевна радња и свијест, а с друге, да се око тога као огњишта свога састану сва браћа, и да у томе потраже духовну своју заједницу, основу своје народне индивидуалности.“

Тако вели управа „Задругина“ у овоме позиву, и она је добро схватила баш неопходне ове народне наше потребе.

У тежијем приликама; у којима се српски народ нашао у просићање новог доба, доба начела народности, јединство нашег говорног језика, језика народнијих наших умотворина, пружило нам је најчвршћи основ дугевином јединству нашем.

У накнаду толико зала, што су раздирала српски народ, ово је било добро, којим се ниједан други народ не може похвалити. Од мора до Дунава, од Шаре до Велебита наш народни језик је истовјетан, и тај језик је тако лијеп, да га је и наша Књижевност присвојила, те се броји онај књижевник бољијем, који знаде њим боље да влада; чим се опет други народ не може похвалити.

Овијем су језиком писали Гундулић, Качић, Доситеј, Милутиновић, Његуш и Вук, који је владу чисто народнога говорнога језика утврдио за сва времена у нашој књижевности, те данас сви Срби и Хрвати слиједе његовој науци; само што се Хрвати служе латиницом, и што се један дио Срба служи екавиницом, које ће разлике, надајмо се, изгладити љубав к потпуноме нашем јединству књижевном.

Али књижевна дјела наших старијих епископа ријетка су. Истина, књижевница Бранко Јовановића у Панчеву била је предузела издавање тих дјела, али је њихово издање и сувише економично, а к томе је то издавање обустављено. Па и савремене књижевне радње, што на једном крају свије та угледају, на други не допире. А „Књижевна Задруга“ сада хоће да омогући саобраћај између старог и новог доба, између једног и другог краја наших земаља; хоће да послужи оном јединству, што се огледа у језику нашег народа; „Књижевна задруга“ хоће да омогући, да се српски народ благом, што га други народ нема, потпуно користије.

За то нас је њезин покрет обрадовао, као што ће обрадовати све пријатеље српске књиге и српске духовне заједнице;

за то нека је препоручено свима нашим читаоцима, да похитају у то све српско коло;

за то желимо „српској књижевној задрузи“ најбољег успјеха!

Л И С Т А К „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

РУСКИ ЗАСТУПНИЦИ

У
ЦАРИГРАДУ

1496—1891,

историјски преглед

В. ТЕПЛОВА

(превод с рускога.)

(Наставак.)

Назначење Непљујева за посланика у Цариграду било је овако: у почетку јануара 1712 год. дават је свечани објед за све достојанственике и за све официре гарде и поморства, те је и Непљујев био ту. Петар је био врло весео и наскоро је почео овакав разговор: „нужан ми је човек који би знао да говори талијански, да га пошаљем у Цариград за резидента“. Головкин је пријетио, да он таквога не познаје, „а ја знам, — рекао је Апраксин — и врло је ваљан човек, само је несрећа што је сиромаш“. „Сиромаштво није велика несрећа, — примјети господар, — то се може лако докочити, но ко је тај?“ „Па твој хваљеник, надзорник бродарске радионице“, — одговори Апраксин. Петар погледа на Непљујева и проговори: „То је истина, он је добар, али ја бих хтио да га држим код себе“. Но послједице, пошто се променили, господар заповиједи, да се Непљујев пошаље „при двору султана турскога, као резидент“. Кад је овај приступио цару да му захвали, шао му је к ногама, љубио их и плакао, али га Петар подигне и рече му: „не плаћај се, брате, ја сам Ђокић стражар међу вама, а дужност ми је да пазим, да се не би недостојноме дало, а од достојнога одузело; ако будеш

добар — нећеш толико добра учинити мени, колико себи и отачаству; ако будеш зао — ја ћу бити давуција против тебе, јер ће Бог од мене тражити рачуна за све вас, да се зломе и глумоме не би дало мјесто и прилика да зло чини. Служи вјером и правдом, па те ни Бог ни ја оставити нећемо.“¹⁾

Кад је Непљујев назначен за резидента, одређена му је плата од три хиљаде рубаља на годину и, осим тога, дата му је од једном припомоћ од хиљаду рубаља.

Преговори које је Непљујев водио са Портом о томе, да Турска даде Русији задовољшћину за уврде које су лезгини учинили руским трговцима, у вријеме узеха Шемахе, нијесу ишли као што треба, јер су их задржавали посланици инглески, аустријски и венецијански својим непријатељским мишљењем и јавно су говорили, да рускоме господару који је ушао у Персију „кад узме покрајину Ширванску, Ериванску и дио Грузије, није далеко отогле до Трапезунда, а од тога може с временом доћи Турској савршена пропаст“. У осталом тадашњи велики везир био је добро расположен према Русији и казао је једанпут Непљујеву, да Porta жели да закључи са Русијом савез за одбрану и напад. „Тијем савезом, — говорио је велики везир, — постаћемо страним цијелома свијету, и ако ми турци нијесмо једне вјере с русима, то не може послужити као сметња, јер се вјера односи будућему животу, а на овоме свијету савези се не чине по вјери, него према државним интересима“.

Пошто се Турска све више заводила у сферу јевропских интереса, који су за њу били туђи, она је постала игралиште других држава. Године 1723 инглески посланик предао је Порти меморијал, у коме је предупређивао о намјерама царевим и говорио: „Porta се мора чувати од Русије, а лако се борити с њом јер руски цар

1) Живље Неплюе а изъ самихъ напсаннахъ „Отеч. записки“. 1826 год.

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ. 29 маја.

Цар Александар III повратио је посјету Цару Вилхелму, коју од двије године очекују њемачки листови. Но овај састанак Царева мјесто да бар привидно паралише значај лањског кронштатског догађаја, што се надало њемачко новинарство, увјерава напротив, да је споразум руско-њемачки тако чврст и поуздан, да му ништа не може нахулити.

На сваки начин, вели прашка „Политик“, има људи колико у Русији толико у њемачкој, који нијесу престали вјеровати у могућност, да се од часа до часа разведри њемачко-руски хоризонт; када је у изгледу каква дворека посјета између Берлина и Петрограда, ревносно се они заузимају, да уклоне „мале препреке“, које по њиховом мишљењу против сваког разлога стоје на пут старом пријатељству. Тијем се тумачи и скорашији пут у Петроград грофа Шувалова, руског посланика у Берлину, који важи можда као једини руски активни државник, који ужива безусловно повјерење свога господара, а у исто доба ипак односно њемачке стоји на земљишту пређашњег програма пок. Цара Александра II-ог. Овај дипломат, који још вјерује у солидарност најважнијих интереса њемачких и руских, био се заузео, да склопи Цара на споразум с њемачком; и послједице његова повратка у Берлин, изгледало је као да му је пошло за руком, да лед разбије. Листови су њемачки нешто слутили, а преко сваке мјер фамилијарни саобраћај послаников с двором обраћао је на себе пажњу. Али је то за мало трајало, те је разочарање слиједило. Политика берлинска у бугарском питању јако се измјенила од како је Бисмарк заменио Капиви, тер при-

знаје у начелу status quo у Бугарској. Тијем је пресјечена пошљедња веза између Петрограда и Берлина, — завршује прашки лист — и данашња политичка ситуација тако је склопљена, да се на овоме састанку Цареви могу само хладно руководити.

Савремено овоме састанку Царева, у Нансију, главном граду оног дијела Лотарингије, што је остао при Француској, универзитетски ђаци приредили су велику гимнастичку свечаност, на коју су позване биле дружине гимнастичке свију народа, осим њемачког, и на коју је дошао и сам пресједник републике, г. Карнот.

Ова свечаност је била јако узнемирљива њемачко јавно мишљење. На ларму што су подигли ушледе тога њемачки листови „Н. Времеја“ говори: „Само по себи се разумије, да се нема очекивати на нансијским свечаностима никаквих симпатичнијих демонстрација у корист давањашњем власницима Елсаса и Лотарингије, но то није за никога новост, капо ти појава опћа у свој Француској од преко двадесет година... Било би вријеме, да се ова господа измире с мишљу, да у данашњем положају Јевропе не може бити у Француској пријатељскога расположења према њемачкој, и да ће вагда, када Французи устеже, да изјаве своју солидарност са другијем народима, вагда њемце изостављати. Тако је било и прије него се склопио тројици савез; а отада није сама Француска што не показује воље да се њемачкој приближи.“

Повраћајући се исти лист да говори опет о држању органа њемачког јавног мишља према овој француској свечаности на њемачкој граници, констатира, да ти органи не говоре већ онијем тоном, којим су говорили у доба познатијих „пограничних инцидента“. По томе се може судити, наставља „Н.

лајтенанта, враћају му Александровску ленту и назначавати га за гувернера најприје астраханског, а послједице казанског и, најпослије, за управитеља Малорусије

Поред свега вишереченога, Турска је, 1725 г., успркос уговору, заузела Лористан, а кад им се руски посланици за то вјешт учинио, онда су га они предусрели предлогом, да би љепше било да Русија и Турска раздјеле Персију међу собом, као добри пријатељи.¹⁾ Непљујев је одбио овај предлог и у дугом разговору објаснио је великоме везиру, да Русија не може пустити Каспијском мору никакву другу државу, а тако исто не може допустити ни Персију да пропадне: „ми већ одавно увјеравамо Порту, да Русија држи ове двије тачке за главне“.

Рат кога је султан предузео против авганца Ешрефа, који је био заузео Исфахан, био је несрећан за турско оружје и француски је посланик, 1729 г., упорно настојао код султане и других достојанственика, да је „Порти љепше да закључи одвојени мир с Ешрефом и то што прије, па ће тада Ешреф сву силу окренути против Русије и свезати јој руке, а међу тим Porta би могла у савезу са Француском попети на пољски пријестол Станислав Лешчинскога, те ће се тијем прекинути везе међу Аустријом и Русијом и одузеће им се могућност да једна другој помаже.“

Ако обе империје остану на миру, још у савезу са Пољском и Венецијом, онда може Порту с временом велика штета од тога снаћи. У исто доба француски министар иностраних дјела, Марвил, дао је разумјети рускоме заступнику у Паризу, књазу Куракину, да непријатељски правац француске политике у Цариграду према Русији зависи од пријатељства које је тада постојало међу петроградским и бечким двором, „јер ће савез међу Русијом и Бисмарком вагда бити неугодан Француској“.

У јесен 1730 године произашао је у

1) Историја Россіи Соловьева, т. XIX, 18.

Велика. 14 маја.

Ове године доста смо позно кукуруз посајали, али свакако сад изглед добар: за прилику није прилично, само што је нижа лијена. Ситна су нам жита и озим врло лијена. По мало снјега траје нам још врховима, који нам велику штету чини што стока просто нема што да пасе; по чели смо опажати по мало вршине па се надамо „и то ће нам зло проћи“.

Има много породица којијема је по чело жито оскудјевати, али онет мнозина имају га док прилике ново. У ово село има 4 хана. — Сваког дана, а особито нећебног и празничног можемо виђети, ће махом сви сељани долазе у крчме, у којијема, као у задруги брат е братом, рођаком, кумом, пријатељем и т. д. велики раскод чине, и то све на вересцију што много и много скупе од готовине кошта. Ово село осим каве и цукра остале све потребе куће има. Сукно гради сам, дан и конопље шпе, па те како fine и тврде конопље од конопља направљају, тако да једном тежаку, који ради добро може годину трајати. Шта ће да траје од постова слабост? По залуду сви ти предлози и разлози, кад се вересцију прикупи не може од ње да се одбије, те тако му се чини да му све трговац без нара дава, по не промишља, кад одређени рок дође те онда своје лијено жито из коша продаје, по 9 новч. оку, а поспе да му жена не помру од глади купује по 14 и 15 новч. оку. Жалосно! — Промислите ја сам рачунао да ово село, од 247 кућа, потроши на годину у беспослице тако рећи, што ништа од тога кући користи нема 2470 фиор. дакле с куће на кућу по 10 фиор. Кад би се ово могло препријечити, осим неколико кућа (20 највише) остале би вазда довољно жита до Тројичинице имали, а виша половина до нового. Истина да наша држава има користи али мало од ових „хана“ од прилике око 260 фиор., али кад се усунореди колико расхода има годишње, што подпомага ове сиромаше, шта онда бива? да је виши расход него ли приход. Сувише, колико би стоке више у овом селу било?

Што се тиче других села у нашој домовини (говорим за оне која су ми позната) она онет не приближују беспослицом расходу као у оно село ни у 10 дана, и то што су они сељани много економичнији него они у наше село, који економичнији никакога реда не знају, само ако је на вересцију узимље, а не сјећа се да мора поспе плаћати, и да му је кућа или он лако без тога могао жив остати.

Од Турака смо мирни, само што је назид неколико дана једна чета била у село ушла да неког убије, па пошто није могла никог убити украла једноме сиромашку хаљину и то које кавне прџе које су биле испред куће, да се суше. Ако будну почешће тако долазати, надамо се с таквијех злочинаца скинут хаљине, те обућ онога сиромаша, као што је и бивало!

Шпиро Срзентић учитељ.

Цетиње, 29 маја

(С Двора.) Незини Височанство Књагини Милена и Његова Свјетлост Књаз Нашљедник Данило са г. Војводом Божом Петровићем, председником државног савјета, кренули су у понедељник у два сата послје подна пут Карлсбада. У њиховој пратњи још се налазе г. Саво Бурковић, адјутант Његовог Височанства, и г. В. Ристић, ординанс официр. У Котору су прилијепили Високи путници у вечер у 7¹/₂ сати у потпуном никогниту и одма пошлци на параброд хрватско-угарског друштва „Хунгарија“. Како је у Котору на тројичинице понедјелник велика православна црквена слава, па обали которској било је мноштво народа. Сјутри дан је „Хунгарија“ кренула пут Ријеке у редовитој брзој линији, која тиче само Дубровник, Сплет и Задар. — С пута Високијех особа примили смо од „Кор Бира“ шљедече телеграме:

РИЈЕКА, 27 маја. — Прилијепили су Књагини Милена и Књаз Нашљедник Данило. Дочекали су их царско-руски консул и градоначалник ријечки.

БЕЧ, 28 маја. — Стигли су овдје Књагини Милена и Књаз Данило.

Данас долазе у Беч Њихова Царска Височанства Велики Књаз Петар и Велика Књагини Милена са својим чедом Књагиницом Марином из Кијева, гдје је срећно извршена операција рака на Њезиниом Царском Височанству Александри Петровић, њиховој матери, коју су први пут обробо-вали ъезиниом поворођеном учеником. — Из Беча ће Њезино Височанство Књагини са његовом Свјетлост Књазом Нашљедником у Карлсбад; а Њихова Царска Височанства у Глајхенберг.

— Његово Височанство Књаз Никола кренуо је у сриједу пут Крушевца, одакле ће у Никшић да прегледа већ довршени колеки пут. У пратњи Његовог Височанства налази се г. и ковник Ахмет-Февзи-бег, царско-отомански опуномоћени министар и изнапредни посланик при нашем Двору, којег је Његово Височанство извљило позвати.

(Арципискуп Барски.) Пресвјетли Господин Арципискуп Милиновић у педјелу на Тројичини дан служио је мису у капели, која се налази у једној

дума и тако су јако одани Русији, да при првоме случају чеби жалили живот дати за наше Императорско Величанство и надају се у вас као у своју избавитељницу. Све ово Турци знају“.

Турци су се донета бојали и Реис-ефендија, молио је Вешакова да се свијема силама постара, да се сви асепоразуми пријатељски сврше. Али Вешаков је писмо царци у свевјем другоме смислу: „сад је најзгодније вријеме не само да се сломи њихова звијерска гордост, по и да се савршено разруши овај безакони екун. И ако сам ја мада и недостојна жртва, али ради славе Вашег Величанства и мира отаџинава готов сам мојом крвљу запечатити петицу мојих ријечи, само нека вам свевјешки помогне да ствар отпочнете“.

Кад се дознало о леади Азова и о кретању руске војске у Очакову, Порта је највећу наду полагала на дипломатско посредовање Француске, Инглеске, Холандије и Шведске. Да се донета Турска бојала види се из едлановог указа, којим се, под страхом смртне казни, забрањује да нико не смје казати другоме „русу“, кад се међу собом понеују, нити пак врпјети русе лично. Осим тога Турци су почели много блаже да поступају са својим поданицима хришћанске вјере.

Крајем 1736 г. руски е резидент оставио Цариград.

У Априлу 1737 год. руска војска од 50 до 60 хиљада људи кренула се на Очаков и послје три дана осаде, био је узет на јуриш, којом је приликом погинуло више од 10 хиљада турака. Тако је исто усјејено војевао Аса на Криму; он је је под Караеубуларом савршено разбио татарску војску, коју је сами хан предводио.

(Наставиће се.)

овдјешњој приватној кући. На служби су били листом сви католици, што се овдје налазе. Послје службе Прабискуи је кренуо одма преко Ријеке и Вира пут Бара на своју столицу, пошто се дан прије опростио на Свјетлом Двору.

(Књижевна српска задруга.) Доносимо на ниже списак чланова, што су се на Цетињу уписали у „Књижевну Српску Задругу“. Његова Свјетлост Књаз Нашљедник Данило уписао се као члан добротвор са улогом од 200 дин. Чујемо да се и у Подгорици многи уписују, а неће, надамо се, изостати ни Никшић са осталијем њишим варошима. — За чланове осниваче уписали су се и положили улоге по 10 динара:

Гг. Гавро Вукотић, министар спољних послова, Нико Матановић, мн. финансије, Томаш Вукотић, управитељ васојев. нахије, Цетињска Читаоница, Лазар Мијушковић, рударски инжењер, Др. Ђ. Кустудић, дворски лекар, Др. А. Томаговић, уредник „Гл. Црногорца“, Др. П. Милановић, шеф сапитега, Павле Поповић, професор, Митар Мартиновић, команд. и Гекер. мн. војеног, Јанко Вукотић, командир перјанички, Нико Татар секретар министарства унутрашњих дјела, Саво Радонић, секретар Великог Суда, Р. Рогановић, државни благајник, Милутин Вукотић, орденанас официр, Степан Матановић, командир, Нико Кусовац, командир, Божо Новковић, председник општинце, Јефто Петковић, секр. мн. ун. дјела, Милош Драгић, управник државне штампарије, Шако Филиновић, телеграфист, Павле Вујенић, писар вел. суда, Брето Невезић, учитељ.

За чланове помагаче уписати су и уложили по 6 динара:

Г. Вуко Вулетовић, трговац, г. Јово Дреч, апотекар.

(Благо на земљи.) Од јучер у јутро пада тиха киша по свој држави, изузетком Бара и Опиња, гдје је још на вријеме да пане. Али по свој осталој држави ова је киша дошла у најбољи час. Данас је хладно, још облачно и кишовито.

(Личне вијести.) Г. П. Д. Вурнел кренуо је у понедјелник пут Русије на двомјесечни допуст.

(Мио Гост.) Г. проф. Д. Ружић, познати народни заступник и говорник екуштинске већине у Србији, стигао је у понедјелник поћу на Цетиње. Сјутри дан је имао част да буде примљен од Њ. В. Господара. У сриједу је кренуо даље да припутује по унутрашњости. На повратку нам је обећао, да ће се дуке у нашој средини задржати.

(Погреб Богдана Дробњана.) Пошто се морало закључити по некијем значају, да је пок. Богдан Дробњак себе живота лишио у незнању од великих мука и болова од уха, достављен је узрок грозног самоубиства Његовом Високопреосвештенству г. Митрополиту Митрофану, који је био на путу у Острог, телеграфично у Подгорицу, и Њ. В. Митрополит ушљед тога, допустио је, да се покојина сахрањи по црквеном препису. Сјутри дан у јутро био је пренешен из гостионице у Влаику Цркву: а у вечер у шест сати било му је опједло и погреб уз велико саучешће грађанства. — На погреб су му прилијепили из Никшића брата његовог брата и познаника вртога покојника, као и од листом грађанства изјаве саучешћа у великој њиховој жалости. Из Колашина су примили шљедечи телеграм од главног маршче нахије: „Саву Мемедовићу — Цетиње. Овај час дознадосмо да је несрећнијем случајем кобиа смрт угасила живот вашег стрица и вашег најда нелибора-вљеног брата и другог, г. Богдана. Тај зли и несрећни удар нас је потресао из дубине душе наше и ми учествујемо у вашој невадној жалости. Велика је туга ваша, али је подносите стрпљиво, јер знајте, да је ми као некрсти пријатељи покојникови с нама заједно дијелимо. У знак помоћниковог рада и користи, коју је овоме крају учинио, чиновништво и грађанство уз велики број народа држави смо нарастало по којнику у саборној цркви колашинској.“ — А пошлци су са Цетиња огибито утјешени милостијем ријечима Његовог Височанства Господара.

(Покушај самоубиства.) У уторник је један Његун, пекли Ђесар, млад човек, у Рајвановој гостионици покушао да себе живота лиши, испаливши себи револвер под лијевог слеу. Пренешен у болницу одма је лекарску помоћ имао, и изгледу су да ће остати живи. Узрок овог покушаја био је дуг, ком је овијех дана рок истицао, те му се дужитељ морао на добра да плати, а он како вели, није никад још пред капетана излазио. Јучер је Његово Ви очанство изволило поћи у болницу да види тог саморањеника и да га утврди. Њ. В. Књаз изволио је наредити да се из његове приватне касе исплати тај дуг, а дужнику је рекао, ако би други пут покушао да се убије, да ће га и мртва објесити; а за овај покушај наредио му је, да за годину дана сваки дан иде у цркву и ту да се по уру моли Богу, да му тешки гријех опрости.

(С Дукље.) Данске године 12-га маја прекрцута је била радња на откопању Дукље и тада је била отворена једна половина бање (thermae). У повембру те исте године по заповијести Господара радња се наставила. Али вријеме те јесени и у зиму врло неугодно, било је јако кишовито и по некад падао је снјег и иза тога дува обични подгорички сјевер. Радника је било мање и снага њихова била је слабија. Али кад сам посјетио Дукљу сада скоро, ја сам био зачућен оме, колико је урађено; друга половина бање потпуно отворена без малог комадића, те је остављен због велике гомиле камења, којим се нема куда; очиниен је с пола зид базилике с јужне стране, спрема бањама, и сада се ту учинила тијем чиста широка улица; у исто вријеме отпочела се отвари и близу половине отворила се још грађевина у правцу те исте улице попут врата, те су отворене у градеком бедему од потока Шпиралије. У исто вријеме саграђен је лијеп камени мост преко Шпиралије с једном арком у висину до 4 метра и навијен пут за кароце од главне паде чак до у средину Дукље, тако да сада сјевиш у кароцу од Цетиња можете, несклађући се нигдје, доћи тамо до скалина од базилике.

У другој половини бања отворена је још до 12 вјех и малијех камара, међу којијема једна велика, посаличана је врло лијепом мозаиком од различите боје камења и црла. И ако је ова много општењена, али могу се виђети и њеке фигуре. До једне камарице, као што и у првој половини отворена је гробница. Величанствено је и ово одјелење, и ако није служило за женске, то је ту морала бити сала за гимнастику и један басејн за пливање, а при једном крају камарица за слуге.

Што се тиче нове грађевине, коју сада раскопавају, простор је ъезини 48 метара у дужину по лицу улице и 28 метара у ширину. Има у њој апсиде, у којима налазе се пећи за гријање и за печење леба и за друге потребе; али док се не отвори цео план не може се казати са сигурношћу што би то могло бити. По томе, што је већ отворено, и по двама доста опширним пјачама унутра, које могу представљати собом унутрашњу авију с atrium и impluvium, рекли би да је то приватна кућа. Морамо примјетити да је на ово мјесто уздило Њезино Височанство, Стане Николајева, Књагиница Лијхтенбершка, кад је удостојила својом посјетом Дукљу дану у прољеће (25 марта) с Њезинијем Свјетлостима Књагиницама Јеленом и Аном у пратњи господина Војв. Вожа Петровића и њишињског гувернатора Шака Петровића.

Чим се више отвара, тим је интересантнија радња и величанственији поглед, особито кад радња иде систематично, тако, да се отвара постепено план града и једна грађевина, тако рећи, попуњава другу. По овоме треба да се у овоме правцу продужи рад од средине, гдје је отпочето до спољашњих врата у бедему, и тада у свој јасности представити се доста значајни цео квартал града.

Радња изводи се под настојни-

штвом једног Пипера Божа, Божовића су два или три помоћника, и морају припознати, да иде у потпуном реду, с највећом пажљивошћу, де се што год у грађевини не поремети и не поквари.

Р.

(IV Захвалница.) Примили смо и доносимо:

За мојега бављења о стопро минуломе Бурђевдану на Цетињу, стигао ми је и у Котору ме дочекао телеграм из Пере следећега садржаја: „Високоученом Господину Јову Сундичићу. Котор. Читасмо твој дивни одговор Анти Старчевићу у одбрану српског имена и језика. Хвала ти старче, који онако поштено и јуначки браниш своје од објесног и безочног напада, који је извадио крвави мач да покоље рођену браћу! Хвала ти, што онако мудро и брацки свјетлост онога небрата да се каје за грдну злобу и неваљалство своје!

Прими поздрав од потписаних Срба Цариградских.

Илија Зеновић, Јово Грегорић, Анто Дробњаковић, Нико Драшковић, Видо Башић, Мило Зеновић, Перо Драшковић, Лука Дабковић, Митар Мартиновић, Јовановић, Кнез Павловић, Илија Тишма, Лука Анђус, Прото Грегорић.

А у исто доба примио сам из „New Yorka“ на дар све овогодишње бројеве гласила онамошње удружене браће Хрвата и Срба; гласила, које онамо излази по два пута на мјесец под насловом „Napredak“, којега уређује велеврснији дилатински домородац Ђурај Скриванић, и у којем се потпуно одобрија политички правац обилежан у мојој посланици Дру Анти Старчевићу¹⁾ Брацка ми дакле дужност и сада налаже, да похитам са препуном душом чисте захвалности, те да јавно очитујем — како врсној браћи из Цариграда, тако и врломо брату, власнику и уреднику Нју-Јорскога „Napredka“ — своју најдушевнију благодарност. И то: цариградскијем Србима, за онакова њихова преплеменита чувства, која их у оноликој мјери одушевљавају према нашој својој народној ствари; а онда и патриоту уреднику Скриванићу, не само за премилу од њега примљену дар, него још и више за његово народољубно и братољубно осјећање према општој ствари нације јужнијех племена, онако у кратко, али врло јасно и језгровито обилежено у I. бр. његова „Napredka“ овимејем златнијем ријечима: „Naš je prijedmet ispraviti međusobne raspre, koje jednorodnu braću djele radeći neprestano na književnom i političkom polju bez obzira na vjeru, jezik, narodnost za korist cijelog Slovenstva.“

Тако, предрага брахо! Бог вам и јуначка срећа били у помоћ!... Држите барем ви у далеком свијету брата за брата; отимајте се, не дајте се и не издајте се!... Док се овамо код нас врзе пусто врзино коло, будите нам ви учитељима правог братољубља и угледне брацке слоге. Проклети шовинизам — који није друго до усовна „negacija“ свега, што и најмање на путу стоји егониетичкијем циљевима страначкијех предузећа, — ма да се њекако и извинити даје код великијех народа: он је ипак права несрећа и невоља, и прави народни замет и умет, кад се мали народи шовинистичкијем отровом заразе. — Ако нас не спасу: наша љарка међусобна љубав, крвно наше братимство и наш јединодушни склад, не ухвајмо се, да ћемо се моћи спасти безочно „negacijom“ и немилним шовинизмом од нашега очевиднога расапа и од наше неизбежне пропасти.

Ви, као непристранице суђе у далекијем и туђијем земљама, проникосте и најбоље познасте, да у мојему „Уздарју за пренесмо дар Дру Анти Старчевићу“, нема ни саме једне ријечи, нема ни цитлога једнога израза, којима би се вријеђало Хрватство, или слави Хрватки народ. Видили сте и увјерали сте се, да ја у тој пијесми нијесам повриједио ни једно једито своје домољубно начело, које сам проз пуно 44 године вјерно и устрјано и поред сваковрснојех пожртвовања — бранио и јуначки ваступао, преодолевајући свакоме и најжесточијем нападају, било буд' с које стране... Ал' и пак њеки пијези, опијен страначкијем објесом, најнакленје све изврће и презлобно на своју руку томачи, и тобож' мисли да ме може небратољубљем обједити, и подметнути ми прекрет и отетуп од мојијех дојакоснијех народнополитичкијех освједочења. — Ала! им вјера!... Ја сам доста и доста у животу превргао преко главе незаудуженијех освада и уврједа; ал' нијесам ипак зато клонуо, нити ћу икад за жива себе клонути. — Браћу ћу браћом вазда држати и здружено браћу поштовати: ама никад и нишом не стрекнути нећу пред никаквијем идолом, којега би странчарство идентифицирало са циљем свага једнога народа. — Нијесам ја сам стрјељам на ударцу. Када се дананас безочно и објесно објеслодајују код нас онакова злогласна грдила и погрдила против једноме мужу, и по уму и по

1) Види споменутога „Napredka“ бр. 9.

срцу великану, којијем би се зорно и поносно сваки културни народ на бијеломе свијету, и који је, са својијем многобројнијем и заштитијем добротворствима и моралнијем својијем упливом, удахнуо душу усјејеног народнога живота у свеколико Хрватство и у сав Хрватски народ, и тај народ, управ рекавши, препородио и на велеугледну висину дигао, — као што је велики бискуп Стросмајер: — како да бих се ја могао потужити на ма чију нехарност и беснило, које, када ли тада, мора пренути и згрувати се о станац људске честитости и честитијех људскијех дјела; пошто по-ијест мора без милости:

„Ожигосат крвотом и срамотом
„Све и диглог, — који бруку збија,
„Грду бруку, с народном работом“...

Котор, 3 (15) маја 1892.

Ј. Сундичић.

Т Р Г О В И Н А.

Никшић, 20 маја 1892. — Ево вам цијене са онамаданшег пазара:

Волови сума 150 кило од 40 ф. до 50 ф. — Овце са јагдама од 450 до 50 ф. — Козе са јагдама од 4 ф. до 4 ф. и 36 новч. — Кожиче јагђебе 60 новчића. — Кожиче јареће комад по 60 новчића. Урметин 1 и по кило по 13½ новчића. — Брашно урмет. 1 и по кило по 14 новч. — Пшеница 1 и по кило по 16 н. — Јечам 1 и по кило по 11 н. — Кртола 1 и по кило по 3½ н. — Дуван у листу 1 и по кило по 1 ф. и 36 н. — Дуван дограм 1 и по кило по 90 н. — Месо суво 1 и по кило по 50 н. — Масло 1 и по кило по 1 ф. и 10 н. — Скоруп 1 и по кило по 68 новчића.

Р А З Л И Ч И Т О.

(Крштење Цигана.) Из Зајечара 4 маја пишу нишкџи „Слободни“ Данае у овд. варошкој цркви, покрштено је 457 душа, Цигана назови мухамеданаца; који живе, које по селима а које у вароши Зајечару, која мјеста према подјели земље припадају срау зајечарском. Јутрења са службом божјом коју су Његово преосвештенство епископ Тимоске епархије г. Мелентије и свјештеници, прем обредима православне вјере извршили, почело је у 4½ сата из јутра а трајало је са крштењем и послуживањем до 11½ сати прио подне. За тим је подијељена од стране среске власти и њима сума новаца, која је од стране на-длежне епископине одобрена, старешинама кућа покрштених Цигана; те су ову употребили на подмирице, које су учинили данашњим весељаним послом. Занимљиво је било посматрати појаве овога важног чина, по напу примљену сумабу у вјери. Старци и бабе од по 60—70 година, ишли су са радошћу и пуни одушевљени, да је сваки то могао прочитати, на лицу а и на самом дјелу пријема свете вјере. И само досадање своје вјеровање кудили су као непостојано и недостојно похвалном животу. При самом пријему вјере обављену у бо-жјем дому, били су ексцентрично и сваки хришћанин, који зна за Бога и Христа. И сам заступник начелника окр. и секретар окр. одбора г. Стева Шумкарац био је неколицини кум. На свештенству је сада ред да љубазно у вјери и науци ове по-крштене и данас према Христу љубазно васпитају, а остали, да их у томе подпо-могнемо

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

БЕРЛИН, 23 маја. — Цар Вилхелм кренуће у понедјелник у Кил, гдје се у уторник чека Цар Александар. Шувалов са осталијем члановима руског посланства креће сјутра.

БУКУРЕШТ, 23 маја. — Вјеридба Принца Нашљедника са Принцесом Единбушком проглашена је у камари и у сенату уз бурну акламацију. Град је искићен заставама.

КОПЕНАГЕН, 24 маја. — Тврде да ће В. К. Нашљедник пратити Цара у Кил.

РИМ, 24 маја. — Буџетни одбор примио је предлог Сонинов, да се даде влади провизорни буџет само за један мјесец, мјесто шест мјесеца, што је влада тражила.

ВАШИНГТОН, 24 маја. — Блен је дао оставку.

ПАРИЗ, 25 маја. — Карно је присио у Барледук уз бурно акламирање. Вердунски бискуп преставио му је свој клир и изјавио да он и његов клир примају отворено и лојално форуму владавине, што је земља слободно усвојила.

БУКУРЕШТ, 25 маја. — Краљ је примао честитања министра и делегација

камаре и сената поводом вјеридбе Нашљедника Фердинанда. Краљ је рекао да је овај догађај велика срећа за њ, и да гледа будућност са повјерењем. Листови конституирају велику знаменитост женидбе, која срођује династију румуњску са енглеском.

БУДАПЕШТА, 26 маја. — Цар је присио. Велико одушевљење. Сав град искићен заставама.

КОПЕНАГЕН, 26 маја. — Цар и В. К. Нашљедник кренуће на „Поларној Звјезди“ пут Кила у 10 ура.

АТИНА, 26 маја. — Отворила се камара без Краљева говора. Привременни је председник Кантарџи Трикунист.

НАНСИ, 26 маја. — Дошао је Карлот у недјељу вечер. Велико одушевљење. Јучер по подне дошао је Велики Књаз Константин, задржао се по уре с Карлотом на само, па је кренуо пут Контексвиља. Кад је дошао и кад је пошао небројено мноштво народа га је окламирало.

БУДАПЕШТА, 27 маја. — Била је сјајна војничка смотра у присуству војничкијех аташеа, њемачког, италијанског, енглеског и шпанског. Сјајна плувиација. Цар је одушевљено окламиран.

ПАРИЗ, 27 маја. — Карлот се повратио одушевљено окламиран: живио Карлот! живјела Русија!

КИЛ, 27 маја. — Цар руски присио. Цареви су се срдечно поздравили и измијенили посјете, при ручку срдечно напијали у здравље. По подне су посјетили радњу на каналу сјеверног мора. На повратку лице, при ком су цареви један другоме наздравили, за тијем је Цар руски са нашљедником кренуо.

КИЛ, 27 маја. Цар Вилхелм је поздрављено на обједу у средини минарске свите њемачке у добро здравље Цара рускога, одмрала а сите флоте њемачке. Цар Александар је био у здравље Цара Вилхелма, захваливши на срдечној дочеку.

БЕЧ, 28 маја. — У Београду, Софији и Цариграду била су богослужења поводом јубилеја крунисања Франца Јосифа. У Будапешти благодарење је служио Примат Васари у присуству Царевом, дипломатског тип-јела, министара, депутација. За тијем је примате честитања трајало два сата. Одушевљене овације свеје су се понављале.

КОПЕНАГЕН, 28 маја. — Цар је присио јутрос из Кила.

БЕРЛИН, 28 маја. — Вели се да је Емил-наша умро. Цар Вилхелм ће предузети пут на сјевер на ће се повратити у Вилхелмхау.

ПЕТРОГРАД, 29 маја. — „Правитељствени Вјесник“ вели, да је ситуација у покрајинама, пострадалијем од неродине, сада много боља, благодарећи 150 милиона рубаља, што је уложено у њихову помоћ.

БАРЦЕЛОНА, 29 маја. — Проглашено је обсадно стање ушљед агитација радника, који штрајкују. У сукобу са војском, кавалерија је палила, и било је више рањенијех.

РИМ, 29 маја. У камари траје расправа о пројекту провизорног буџета. Болити је изјавио да се не ради о повјерењу, него се ради о правилној администрацији. Слједи сјутра дискусија даље.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Свој оној господи чиновницима, грађанима и пријатељима, који нас својим саучењем у нашој превеликој жалости и тузи тјешине сажаљевајући ублажујући нам бол за нашим милим и нигда незаборављеним сином, братом, синовцем и унуком

МИТРОМ В. ДАБАНОВИЋЕМ,

који се у цвијету свога дјетињства у 6-ој години свога невиног живота у вјечност преселио 17 маја ов. год. напрасном смрћу и без збогом и без опростаја, из рањених срдаца наших овјем благодаримо.

Бар, 19 маја 1892 године.

Ожалошћени:

Отац, мајка, браћа и сестре, стричеви, баба и остала родбина.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

У превеликој нашој жалости и несрећи, која нас је снашла смрћу нашег милог брата и стрица

БОГДАНА МЕМЕДОВИЋА,

онђе братско саучење како пријатеља покојниковијех и напијех, тако листом грађанства цетињскога, било нам је и остаје великом утјехом, те га нећемо никад заборавити; за то на поласку са Цетиња нек је свима без разлике братска хвала од тешко рањенијех напијех срдаца.

Цетиње, 25 маја 1892.

Брат: Јоксим Мемедовић.

Синовац: Сава Мемедовић.

О Г Л А С И.

Моје имање продајем из слободне руке, а то: 1 кућу поземљушу, на пазару, у коју је једна камара (соба) и једна ку- жина, кућа је дугачка 5 мет. а широка 9 метара, а ограда по новом плану; — 1½ рало земље од најбоље врсте, и 1/2 косе ливаде под село Иванишевиће; — 6 комада горе од које је виши дио близу даде цетињско-ријечког пута близу вароши Цетиња; — 6 овчих брва.

Који би желио купити горепоменуто цијело или поједино имање нека се пријави потписатоме до 15 јуна ов. год. Ђе ћемо се лако погодити — само за готов новац.

Цетиње, 27 маја 1892 год.

(1—3) Перо Лукин Иванишевић.

Моју кућу на Даниловом граду од седамнаест лаката дужине са једном баштом, налазећу се у побочној линији према главне велике улице, коју сам купио у Вучка Команина и Симона Хрвата за 325 талијера, продајем за 200 талијера у готовом новцу, и ко жели исту купити нека се износи са готовим новцем на потписатоме обратити.

Цетиње, 20 Маја 1892.

(2—3) Филип Радичевић.

ПОЗИВ НА КУПОВИНУ

СРЕЋАКА

IV КРАЉ. СРП. ДРЖ. КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ.

Ова од државе установљена и гарантована куповина лутрија, састоји се из 30.000 срећака, од којих у 5 класа вучења у току за пет мјесеци сигурно 15.000 срећака морају добити, а то значи да свака друга срећка мора згодитак правити.

Добитци су подијељени у свих пет класа тако: у I класи главни је добитак франка 20.000, II 25.000, III 30.000, IV 35.000 и у последној главној V класи

главни је добитак

франка 150.000 у сребру

са још: 75.000, 50.000, 40.000 30.000 и т. д.

Укупна свота, која се издаје на добитке, износи:

франка 3.208.500 у сребру.

Званичан „План“ ове лутрије, из кога се све појединости могу прегледати, на захтјев шаљем свакоме бесплатно.

Срећке за I класу коштају:

Цијела Срећка 24 франка, 1/2 Срећке 12, 1/4 Срећке 6 и 1/8 Срећке 3 франка у сребру.

За уплату срећака ја примам сваковрсну монету новца и обрачуњавам тачно по курсу.

Ко жели играти на овој лутрији, нека се изводи обратити на доље потписану фирму. По пријему налога и уплате потписати по захтјену шаље одмах дотичне оригиналне срећке, а по вучењу сваке поједино класе потписати извјештава свакога имаоца срећке са званичном „Листом“ о извученим добитцима.

Све налоге треба уплатити непосредно на адресу:

Ђорђе Р. Одавић

краљ. срп. овл. продавац срећака у Београду (Србија).

(1—5)